

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS KONSTITUCIJOS 48 IR 109 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIIP-3273“ PROJEKTO (toliau – Projektas)
(TAP-19-742; TAIS NR. 19-4687(2))**

2019-05-17 Nr. NV-1369

Vilnius

Projekto rengėja: Teisingumo ministerija.

Projekto tikslai: Pateikti Seimui Vyriausybės išvadą dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 ir 109 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIIP-3273 (toliau – Konstitucijos pakeitimo įstatymo projektas).

Dabartinė situacija: Konstitucijos pakeitimo įstatymo teikėjai - Seimo narių grupė (G.Kirkilas, J.Bernatoniš, A.Butkevičius, A.Vinkus, S.Skvernelis, R.Sinkevičius, A.Palioniš, V.Pranckietis, R.Baškienė, L.Linkevičius, I.Šiaulienė, R.Šalaševičiūtė, R.Šarnickas, A.Veryga, A.Gumuliauskas, A.Gaidžiūnas, P.Nevulis, J.Jarutis, V.Sinkevičius, A.Nausėda, D.Gaižauskas, K.Mažeika, R.Karbauskis, L.Matkevičienė, V.Bakas, M.Puidokas, R.Miliūtė, T.Tomilinas, A.Skardžius, V.Ąžuolas, E.Vareikis, J.Rimkus, A.Papirtienė, G.Vasiliauskas, N.Puteikis, V.Ačienė, L.Staniuvienė, S.Tumėnas, R.Tamašunienė, V.Kravčionok, J.Narkevič, I.Rozova, M.Mackevič, L.Talmont, A.Širinskienė, E.Jovaiša, S.Šedbaras). Dėl Konstitucijos pakeitimo įstatymo projekto Seimo valdyba 2019 m. balandžio 10 d. sprendimu Nr. SV-S-1180 kreipėsi į Vyriausybę prašydama pateikti išvadą.

Konstitucijos pakeitimais siūloma nustatyti, kad **įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka kartu su teisėjais bylas nagrinėja ir sprendimus priima ir piliečiai, davę tarėjo priesaiką**. Ši piliečių veikla vykdant tarėjų pareigas nebūtų laikoma priverčiamuoju darbu. Siekiant tinkamai pasirengti tarėjų instituto veikimui, Įstatymo projekte numatoma, kad siūlomi Konstitucijos pakeitimai įsigaliotų 2021m. sausio 1 d.

Teismo tarėjų instituto įteisinimo tikslas - visuomenės pasitikėjimo teismais ir teisine sistema didinimas, teismų darbo atvirumo skatinimas, visuomenės teisinis švietimas.

Remiantis Lietuvos teisės instituto atliktu moksliniu tyrimu, lauktini teigiami rezultatai: visuomenės švietimas, „gyvosios“ ir formaliosios teisės suartinimas, didesnė demokratija, papildoma apsauga nuo galimo poveikio teismui ir nuo paties teismo piktnaudžiavimo, papildoma teisėjų nepriklausomumo garantija, didesnis legitimumas etc. Galimos neigiamos pasekmės / rizikos: didesnės sąnaudos, sprendimų argumentavimas subjektyviu teisingumo jausmu, emocijomis, prietarais ir stereotipais, tarėjų korupcijos ir šališkumo rizika. Pabrėžtina, kad Konstitucijos pataisų įgyvendinimui reikės įstatymų pakeitimų, kurie numatytų Konstitucijos nuostatų įgyvendinimo atvejus bei tvarką.

Konstitucijos pakeitimo *įgyvendinimas pareikalaus papildomų biudžeto lėšų, tačiau šiame etape jų poreikio įvertinti nėra įmanoma*, kadangi jis priklausys nuo bylų, sprendžiamų pasitelkiant tarėjus rato, kurį turės nustatyti šią konstitucinę normą įgyvendinantys įstatymai. Preliminariais Nacionalinės teismų administracijos vertinimais tam bus reikalinga bent 680 000 eurų (apie 180 000 eurų teisėjų, valstybės tarnautojų bei darbuotojų apmokymui, apie 200 000 Lietuvos teismų

informacinės sistemos pritaikymui bei ne mažiau 300 000 eurų teismų pastatų (teismo posėdžių salių) infrastruktūros parengimui).

Pažymėtina, kad Seimo 2016 m. spalio 11 d. nutarimu Nr. XII-2676 buvo patvirtinta Visuomeninių teisėjų (tarėjų) instituto teismuose koncepcija.

Projekto esmė: projekte siūloma pritarti Konstitucijos pakeitimo įstatymo projektui.

Derinimas: Projektas teiktas derinti Teisėjų tarybai, Finansų ministerijai ir Nacionalinei teismų administracijai, kurios pastabų dėl Projekto neturėjo.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatoms: Projektas prisideda įgyvendinant Septynioliktosios Vyriausybės programos 224.4 papunktyje įtvirtintą tikslą – „skatinsime visuomenės įsitraukimą į teisingumo vykdymą, įteisindami visuomeninio teismų tarėjo institutą. Teismų tarėjų – nepriekaištingos reputacijos visuomenės atstovų – dalyvavimas bylų nagrinėjime prisidės prie teisminės sistemos atvirumo, skaidrumo stiprinimo“.

Atitinkamas veiksmas yra taip pat numatytas Vyriausybės programos įgyvendinimo plane – visuomeninių teisėjų (tarėjų) instituto teismuose įteisinimas ir įsteigimas (5.3.4. darbo „Žmogaus teisių apsaugos ir pasitikėjimo teisingumo sistema stiprinimas“ pirmasis veiksmas), kurio įgyvendinimo terminas yra 2020 m. III ketvirtis.

Dalykinio vertinimo išvada: Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų ir pasiūlymų projektui neturėjo (2019 m. gegužės 16 d. išvada Nr. NV-1362).

Projektą siūlome teikti į **Vyriausybės posėdžio A dalį**.

Patarėjas

Audrius Kasinskas

Audrius Kasinskas, tel. +370 706 63733, el. p. audrius.kasinskas@lrv.lt